

Paul Brodersens prædiken Mariæ bebudelsesdag

Taler

Paul Brodersen
Præst

Dato

10. marts 1940

Omstændigheder

Prædikentekst:

Lukasevangeliet kapitel 1, vers 46-56.

1 Paa den franske revolutions tid skabte en hidtil ukendt mand en sang, der blev frihedsbevægelsens kampsang, og som har levet siden. Sangen er den kendte “La Marseillaise”. I den synges der om, hvordan mennesker skal befries fra tyranniet.

5

Det er blevet sagt, at den saakaldte “Marias lovsang”, hvori Maria, Jesu moder, udløste sin inderste sjæl ved tanken paa, at hun var bestemt til at føde folkets frelser til verden, er *en kristen Marseillaise* fra kristendommens allerførste begyndelse i verden. Sammenligningen er berettiget. Der er ubestrideligt
10 beslægtede toner her. Som i Marseillaisen er der ogsaa i Maria’s jubeludbrud tale om en omvæltning og tyranners fald. Hun taler om, hvordan mægtige nedstødes fra deres troner, og hvordan de ringe ophøjes. Dette er revolutionære toner.

Mange har faaet gjort noget saa tamt og konventionelt ud af kristendommen, at
15 de har svært ved at forbinde noget revolutionært med deres forestillinger om kristendom. At der endda skulde findes noget revolutionært i ord af Maria, som man efter de religiøse billeder er vant til i udpræget grad at tænke sig som type paa den blide, lidt vege fromhed, vil sikkert forekomme de fleste helt utroligt og ganske fremmed. Denne traditionelle, noget glansbilledagtige opfattelse af
20 Maria er imidlertid helt forkert. At dømme efter den aand, ordene er i hendes lovsang giver udtryk for, var hun alt andet end denne vege kirkerudetype.

De ord, som Lukas-evangeliet tillægger hende ved bebudelsen om Kristi fødsel - og som altsaa kaldes hendes lovsang – taler til os om en brændende sjæl, der
25 nærer et lidenskabeligt had til uretten og en lidenskabelig higen efter, at de smaa i landet skal blive frigjort fra undertrykkelse. Med jubel ser hun for sig troner

falde og hovmodige blive jaget bort.

30 Galilæa var paa den tid hjemsted for en revolutionær aand. Flere oprørsrejsninger var udgaaet derfra og blevet slaaet ned med haard haand af Romerne. Maria har ganske sikkert ikke kunnet give disse voldsbevægelser sin tilslutning. Hun har ikke troet, at det var vejen. Men hadet til uretten brændte ikke mindre stærkt i hende. Hun saa, hvordan de store pralende udfoldede deres
35 magt og herlighed og frækt satte sig ud over Guds bud, idet de undertrykte og udpinte de smaa og fattige. Selv om hun ikke ansaa oprør ved vold for at være den rette vej til frigørelsen, var hun ikke én, der bare bøjede hovedet over for uretten. Hun tænkte: Hvor længe, hvor længe? Og rettede sin fortrøstning mod Gud. Ganske utvivlsomt har Jesus som dreng lært i sit hjem dagligt at bede
40 denne bøn, som levede i de kredse, hvortil Maria hørte: "Lad den store basun lyde til forkyndelse af vor frihed. Paa din befrielse haaber vi dagligt".

Maria mente ikke, som nogle i dyb misforstaaelse spottende har hævdet det, at Gud er til for at holde de smaa nede og støtte de mægtige, der trods misbrug af
45 magten vil hævde, at de regerer med guddommelig ret. Da det blev aabenbaret for hende, at Gud nu vilde gribe ind og lade Kristus komme, stod det med det samme klart for hende, at Guds retfærdighed og barmhjertighed, og hjælpe de smaa til frihed og ret. Nu begyndte verdensrevolutionen *fra Gud*.

50 I hellig begejstring taler hun, som om det allerede *er* sket. Hun siger: "Han har nedstødt mægtige fra tronen og ophøjet ringe. Sultne har han mættet med gode gaver, og der vil blive virkningen af, at Gud sætter Kristus ind i den nye verden, frihedens, menneskelighedens og broderskabets verden, der begynder med Kristus.

55 Hermed har jeg saa ogsaa nævnt, hvad der trods al beslægtethed i toner er den afgørende forskel mellem det, som Maria mener, og revolutionssangen om kampen mod tyranner. Der er nemlig en dyb og væsentlig forskel. Den kommer tydeligt frem allerede i de ord, hvormed Maria begynder: "Min sjæl ophøjer
60 Herren, og min aand fryder sig over Gud, min frelser." I Marias sang *begynder det med Gud* – med at ophøje ham. Og hele vejen taler hun om, hvad *Gud gør*, naar han griber ind i menneskenes verden. Her er ikke tale om, hvad menneskelig oprørsmagt og menneskelige batallioner gør, men om, hvordan *Gud* sætter mægtige fra tronen, adspredter hovmodige og ophøjer ringe. Det er
65 ved Guds komme i menneskenes liv, at hun ser dette ske. Hun forstaar, at den

virkelige revolution, der bryder den faske magt i verden og løfter ringe op til sandt menneskeliv, er, at *Gud kommer paa tronen i menneskernes hjerter og liv.*

70 I de omvæltninger og revolutioner, der sker blot ved, at menneskemagt sættes mod menneskemagt, nedstødes nok mægtige, men der kommer nogle andre i stedet, der sætter sig paa de ledige troner, eller opretter en ny slags troner under de nye forhold. Andre besætter magtstillingerne politisk, socialt og økonomisk. Og hvis Gud ikke har faaet skabt et nyt sind i dem og styrer dem i det, som de
75 gør, saa vil de ogsaa misbruge magten, og der skabes ny uret og nye former for undertrykkelse. Det har været tragedien ved saa mange frihedsbevægelser i historien, at de hurtigt slog om i et nyt magtregimente med selvisk udnyttelse af magten og undertrykkelse af andre. Formerne skiftede, magten gik over paa nye hænder - men kampen for at sikre magten for sig selv og udnyttelsen af magten
80 for sig selv fortsatte – og dermed ogsaa uretten og undertrykkelsen.

Det kommer af, at ingen saadanne omvæltninger gaar til roden af sagen. Roden ligger i selve menneskenaturen. Der er i os alle en dybtliggende vilje til magt. Denne vilje til magt kommer frem i stadig nye former. Den søger næring og
85 tilfredsstillelse, hvor lejligheden tilbyder sig. Man kan lave om paa de ydre ordninger, saa meget man vil – viljen til magt flytter med ind i de nye ordninger. I ethvert menneskehjerte er der gemt noget af en diktator. Vi vil alle gerne regere, hvor vi kan faa lejlighed til det. De enkelte helt store magtudøvere, der i gigantisk magtvilje søger at underlægge lande og folk under sig, er i
90 virkeligheden kun den almindelige menneskelige magtlyst svulmet op til kæmpemæssigt format.

Formatet for magtlystens udøvelse er betydeligt mindre hos os andre, men selve lysten til at regere findes i de fleste af os. Den kan komme frem hos forældre over
95 deres børn og i forholdet mellem mand og hustru, ligesom i foresattes forhold til deres undergivne. Tit behøver mennesker kun at komme et lille trin op ad stigen over de andre for at gribe lejligheden til at tilfredsstille deres magtlyst.

Vi kan ogsaa tænke paa, hvor svært det er her i vort land at faa det rette
100 samarbejde i stand til gavn for landet. Hvorfor har vi saa svært ved at samarbejde? Fordi hver vil sidde paa sit. Hver vil have sit omraade, hvor han eller hun kan raade og være den første. Mange vil kun være med, hvor de selv kan være den bestemmende. Samarbejde er saa svært, fordi det betyder begrænsning af de enkeltes magtudøvelse til fordel for et større fællesskab.

Vanskelighederne ved samarbejde findes ogsaa, hvor det gælder ideelle formaal. Vi kender dem særdeles godt inden for kirken og kristent arbejde. Lysten til selv at spille en rolle og have noget at regere med kan godt findes forklædt bag iveren for en god og hellig sag.

110

Det er i virkeligheden sjældent, at viljen til magt optræder ganske nøgen. Den ynder at forklæde sig og gemme sig bag pæne og idealistiske begrundelser. Ja, dette sker i en saadan grad, at man ikke blot skjuler magtlysten for andre, men endog bedrager sig selv. Derfor er det nødvendigt, at sandhedens lys fra Gud
115 kan komme til at gennembryde dette bedrag, hvor kampen efter magt dækker sig under helligt gevandt.

Dette med viljen til magt er et saa stort problem, at løsningen af det er en afgørende betydning for hele menneskehedens skæbne. Viljen til magt er ikke
120 uden videre noget ondt. Vi maa huske, at al menneskelig kultur er skabt gennem viljen til at underlægge sig naturen og beherske stoffet og kræfterne. I følge biblen var det da ogsaa skaberens ord til mennesker i begyndelsen: "Underlæg Jer jorden." Uden vilje til magt over tingene vil livet blive slapt og al skabende aktivitet sygne hen. Men samtidig maa vi se, at viljen til magt er blevet en kilde
125 til uendelig meget ondt. Vi oplever i vor tid paa en rystende maade, hvordan den er blevet den store ødelægger.

Dette onde ved viljen til magt kommer af selvisheden. Man glemmer den væsentlige ting, at al magt er Guds, og at den betroes til mennesker, for at de skal
130 bruge den efter hans vilje. I stedet gør mennesker magten til deres egen og bruger den som middel til egen selvhævdelse, selvforherligelse og selvtilfredsstillelse. Det er dette, der gør magten – og viljen til magt – til noget ondt og ødelæggende.

Hvor er saa vejen ud af dette? Hvis der ingen vej er ud af det, er der ingen
135 redning for os fra det, som vi nu oplever. Spørgsmaalet er, om magten kan miste denne onde karakter. Kan viljen til magt forvandles? Vi kan ogsaa forme spørgsmaalet saadan: Er det muligt at faa magt uden at bruge den selvisk, hvad enten nu magten bestaar i intelligens, penge eller stilling, og hvad enten den i sit
140 format er større eller mindre?

Vi maa her se den sandhed i øjnene, at vi ikke af os selv formaar at overfinde selvisheden i os og derved tage det onde ud af magten. Det lærer historien og

145 vor egen erfaring os. Der maa komme noget til udefra, som griber saadan ind i vort liv, at det forandrer hele vor indstilling. Maria har forstaaet det rigtigt, naar hun ser, at det er fra Gud, det maa komme. Hvis det onde skal tages ud af vor egen magt, *maa vi komme i Guds gode magt.*

150 Gud *har* i Kristus grebet ind i menneskehedens liv, for at vi skulde komme i hans kærligheds magt. Men nu maa dette naa vore hjerter. Vi maa gribes af det, saa vi med alt, hvad vi har at raade over og søger at naa i verden, kommer i hans magt. Hvad vil det sige? Det vil sige, at vi véd os helt ud afhængige af Gud og lader ham styre os. Vi maa igen lære det, som vi har glemt, at al magt hører Gud
155 til og gives af Gud for at bruges efter hans vilje til gavn og hjælp for vore medmennesker. Al magt, der udøves i menneskelig selvhævdelse og uden lydighed mod Guds bud, er oprør.

Erkendelsen af dette maa blive personlig sandhed for os. Det vil Kristus gøre det
160 til. Han vil stille os over for den Gud, hvem magten alene tilhører, og vise os det oprør, som vor selviske egenmagt er. Fra dette oprør vil han bringe os tilbage til Gud, faa os til at abdicere fra vor falske trone og lade Gud faa magten over os og styrke os i alt, hvad der er betroet os af magt.

165 Vi maa da kunne se nu, at menneskelig egenmagt har ført verden i ulykke. Vil vi da drage den rette konsekvens deraf og give os over i Guds magt for at lade ham styre os i det, vi gør?

Kristus har aabenbaret Guds magt for os som *kærlighedens magt*. Han har ved
170 sit liv vist os en helt anden art af magt end den, der hævder sig selv og søger sit eget i ran fra andre og undertrykkelse af andre. Det er den magt, der giver liv til andre, og som vil hjælpe andre frem til deres sande bestemmelse. Midt i denne magt dyrkelses tid vil Kristus give os at se, at kærligheden, ofret, det givende, er den guddommelige magt. Lad os dog holde op med at tro paa den magt, der
175 følges af sorg og bitterhed og ruin, og vende vore hjerter mod Kristus, der viser os en helt anden kraft – kraften til at overvinde sig selv, gøre det gode og give til andre.

Det forholder sig ikke saadan, som nogle vil hævde, at kristendommen vil gøre
180 os vege, tamme og kraftløse, saa vi ikke er stærke til at handle i verden. Det indtryk har kristne maaske tit givet, men det er ikke, hvad Kristus vil. Saadan var han ikke selv. Han vil bryde den falske selvhævdelse i os, der er oprør mod Gud,

men saa vil han fylde vort sind med en anden kraft derved, at *Gud kommer ind i*
185 *vort hjerte*. At have Gud i hjertet giver ikke veghed, men kraft til at overvinde
verden og virkeliggøre det gode.

Gud kan forvandle viljen til magt til kærlighedens ansvar for andre. At den
forvandling sker, er den virkelige revolution. Kun ved den kan en ny verden
190 blive til. Vi maa lade denne forvandling begynde i os selv. Fra Gud maa det
komme – og i os selv maa det begynde.

Maria hilste i tro og haab den nye verden, der brød frem. Endnu var det kun et
liv født i hende. Men hun gav sig selv villig til at bære Kristus til liv i verden. Skal
195 der nu af det nuværende mørke blive noget nyt til, da maa det begynde med *et*
nyt liv, der fødes i os. Vil vi lade Kristus komme ind i os selv og lade ham indefra
forvandle vor selvhævdelse og egenmagt til et nyt sind, der tager ansvar for
andre? Og vil vi give os selv til at bære Kristuslivet frem i vor tid? Der kan ikke
være noget bedre for os at gøre i denne tid end at lade det nye sind, Kristus-
200 sindet, ud af hvilket alene det nye kan bygges op i verden, blive stærkt og
virksomt hos os selv.

Maria var en kvinde af folket. Hun forstod, at Gud ved at udvælge hende til at
føde Kristus til verden, havde vist, at han ikke regner med menneskelig storhed,
205 som man plejer i verden. Maaske er det ogsaa nu netop fra det jævne folk, at
fornyelsen skal komme. Gud kalder paa de mange ukendte. I skal ikke tænke, at
det ikke betyder noget, hvad I gør eller ikke gør. Gud regner med Jer. Han vil
bygge det nye op gennem Jer, men saa maa I lade ham tage Jeres liv i sin gode
magt.

210
I dig vil Kristus leve. Og gennem dit liv vil han underlægge et stykke af verden
under Gud.

Kilde

215 Paul Brodersen: Lys i natten. Prædikener fra 1940-43. J. Frimodts Forlag, København. 1943

Kildetype

Dokumentation i bogværk

Tags

220 Anden tekstrække, Danmarks besættelse 1940-1945, Mariæ bebudelsesdag, Prædiken, Prædikener fra
1900-tallet

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/paul-brodersens-praediken-mariae-bebudelsesdag>

225

230

235

240

245

250

255

260